

DOSSIER 'CATALUNYA SOCIAL' - LES BARRERES A LA PARTICIPACIÓ POLÍTICA

La Taula del Tercer Sector denuncia la vulneració del dret a la participació política dels col·lectius en exclusió social: "Se'ls nega ser ciutadans i ciutadanes de ple dret"

- Avisa que encara hi ha obstacles que dificulten clarament que les persones amb discapacitat, les estrangeres en situació administrativa irregular, sense llar, les privades de llibertat, la gent gran i els infants i adolescents puguin exercir aquest dret fonamental.
- Avui s'ha presentat el nou dossier 'Catalunya Social' que aborda aquestes barreres. "Vulnerar un dret és no reconèixer l'altre com a igual i és el que continua passant amb el dret a la participació política".
- Adverteix que "no es pot parlar d'una inclusió real" i reclama a les administracions que "exerceixin la seva responsabilitat" i als i les governants que "tinguin la valentia i la voluntat política" per posar fi a aquesta discriminació.

Barcelona, 29 de juny de 2021.- La Taula del Tercer Sector Social de Catalunya, que representa 35 federacions que aglutinen més de 3.000 entitats socials catalanes, ha presentat avui '**Les barreres a la participació política: una qüestió de democràcia i cohesió**', l'últim dossier del cicle 'Catalunya Social'. El document ha estat elaborat per Jordi Pascual, doctor en sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona, professor associat de la Facultat de Ciència Política i de l'Administració a la Universitat Pompeu Fabra i professor consultor als Estudis de Psicologia de la Universitat Oberta de Catalunya, i també ha comptat amb la col·laboració del Col·legi de Professionals de la Ciència Política i de la Sociologia de Catalunya.

Nota de premsa

El nou dossier de la Taula del Tercer Sector explica quines són les **principals barreres amb les quals encara es troben determinats col·lectius a l'hora d'exercir el dret a la participació política**, entès com el dret a la **participació electoral** i a la **participació ciutadana** (prendre part en la gestió dels afers públics). Aquests obstacles són evidents per a les persones amb discapacitat, estrangeres en situació administrativa irregular, sense llar, privades de llibertat, infància i gent gran. **"Vulnerar un dret és no reconèixer l'altre com a igual** i és el que continua passant amb el dret a la participació política, cabdal per sentir que formes part de la comunitat i implicar-te en tot allò que passa al teu voltant" lamenta Francina Alsina, presidenta de la Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya, que reclama a les Administracions que exerceixin la seva responsabilitat i resolguin aquesta assignatura pendent. **"No podem parlar d'una inclusió real, si seguim negant a aquestes persones ser ciutadanes de ple dret. Els i les governants han de tenir la valentia i la voluntat política d'afrontar-ho** perquè aquesta vulneració demostra quina és la salut de la nostra democràcia i no és bona en el moment que es discrimina a una part important de la nostra societat".

1. Persones amb discapacitat i accessibilitat a la participació política

Malgrat que la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat recull aquest dret, el col·lectiu es troba amb obstacles físics, comunicatius i, específicament per a les persones amb discapacitat intel·lectual, cognitius, és a dir, aquells que tenen a veure amb la possibilitat d'entendre la informació i les regles necessàries per participar-hi.

En el cas de les persones amb discapacitat intel·lectual, no s'ha reconegut el seu dret a vot fins al 2017. La Llei Orgànica de Règim Electoral General (LOREG) va ser modificada perquè les persones amb una discapacitat intel·lectual que havien estat incapacitades legalment (modificació de la capacitat d'obrar) poguessin votar. Això ha afectat prop de 15.000 persones que han pogut votar per primera vegada a les eleccions al Parlament de Catalunya del passat 14 de febrer de 2021. Tot i això, el PP ha introduït una esmena a la nova llei que diu que la persona ha d'emetre

Nota de premsa

el vot d'una manera "*conscient, lliure i voluntària*", el que dona peu a la sospita que el vot pot ser manipulat. D'aquesta manera, **es mantenen les falses creences, prejudicis i estereotips sobre la capacitat i credibilitat de les persones amb discapacitat intel·lectual a l'hora de prendre decisions.**

2. Persones estrangeres en situació administrativa irregular i drets polítics

El fet de no disposar de "papers" exclou totalment les persones estrangeres en situació administrativa irregular. Tenir-los, però, i ser estrangera, no garanteix els drets polítics perquè estan reservats exclusivament a les persones amb nacionalitat espanyola. Això vol dir que **les persones estrangeres tenen aquests drets polítics fortament restringits, entre els quals el dret a vot.** Tan sols poden participar en les eleccions municipals aquelles que tenen la nacionalitat d'un país de la Unió Europea o d'un dels 12 països amb un tractat de reciprocitat amb l'Estat espanyol: Bolívia, Equador, Xile, Paraguai, Colòmbia i el Perú, a més de Noruega, Trinitat i Tobago, Cap Verd, Nova Zelanda, Islàndia i Corea del Sud.

El recent Pacte Nacional per la Interculturalitat ja recull la necessitat d'impulsar un canvi legislatiu que permeti que les persones estrangeres puguin exercir plenament el dret a vot. Es calcula que, en les últimes eleccions del passat 14 de febrer al Parlament de Catalunya, un milió de persones no va poder votar, tot i viure aquí, per no tenir precisament la nacionalitat espanyola.

3. Participació política i persones privades de llibertat

En les últimes eleccions al Parlament de Catalunya del 14 de febrer, només 233 persones que estaven complint condemna a Catalunya, i que estaven en primer o segon grau, van votar, el que representa el 7% del total de la població reclusa (no es compta les persones que no tenen dret a vot per ser de nacionalitat estrangera). El percentatge és tan baix perquè no consten en el cens electoral. El motiu és que **el 67% de les persones que surten de la presó** i segueixen un acompanyament

Nota de premsa

professional **ho fan sense tenir un domicili, això vol dir a efectes del cens electoral que no tenen adreça on rebre la targeta electoral.**

4. Persones sense llar i participació política

Si les persones estrangeres en situació administrativa irregular són persones a les quals la societat dita d'acollida no concedeix l'estatus de ciutadà, les persones que viuen al carrer són aquelles qui, havent estat membres de ple dret de la comunitat, han perdut aquesta condició. **El fet de viure al carrer i no estar empadronat impedeix l'accés a aquest dret però, a tot això, cal sumar-hi que la seva participació política és una quimera, si es té en compte que es troben en una situació de supervivència.** Entitats socials, com la Fundació Arrels, faciliten un domicili per poder empadronar-se i rebre la targeta censal. En aquests moments, es beneficien d'aquesta intermediació 150 persones sense llar. A Catalunya, s'estima en 53.118 les persones que es troben sense llar, de les quals 2.347 viuen al carrer.

5. Participació ciutadana oberta a la infància i a l'adolescència?

La Convenció sobre els Drets de l'Infant de les Nacions Unides reconeix l'infant com a "subjecte de drets", entre els quals el de la participació política, com un primer pas perquè infants i adolescents assumeixin la seva responsabilitat social. En la teoria, **la seva participació està assumida a totes les administracions però**, a la pràctica, **encara no és real**, tot i que hi ha bones experiències locals i certes iniciatives que treballen per promoure-la. D'altra banda, la participació institucional a través dels partits polítics, o fins tot la ciutadana, en la qual els adults continuen marcant la pauta, és vista per infants i joves des de la llunyania.

Un debat que es manté obert és el vot als 16 anys. Des del Consell Nacional de Joventut de Catalunya, s'ha donat suport en diferents ocasions a aquesta demanda i, per exemple, des de les Joventuts d'ERC es va presentar el gener de 2020 una proposició de reforma de la Llei Orgànica de Règim Electoral General (LOREG), a favor de rebaixar l'edat mínima per votar als 16 anys com un pas més per avançar cap a la plena participació infantil i juvenil.

6. Barreres en la participació política de la gent gran

El nivell de participació electoral de la gent gran ha estat tradicionalment alt al nostre país. Segons les dades del CEO (2020), l'abstenció de les persones més grans de 65 anys estava lleugerament per sota dels grups d'edat més joves, 5,8% dels més grans de 65 anys o més pensaven no votar vs. un 6,2% dels qui pensaven abstenir-se i tenien entre 18 i 25 anys. **Aquesta participació, però, es trenca amb la gent gran amb problemes de salut, cognitius, amb dependència o que viuen en residències que requereixen suports per poder exercir els seus drets polítics** i que, sovint, han de ser garantits per les entitats del tercer sector social. Un factor clau que cal tenir en compte, i que està agreujant l'exclusió de la gent gran en aquest àmbit, és la bretxa digital. Segons l'INE, només el 40% de les llars catalanes encapçalades per persones de més de 65 anys disposen d'ordinador a casa seva.

7. Propostes de millora

La participació política és un factor fonamental per a la inclusió social, de la mateixa manera que la manca de reconeixement i exercici dels drets polítics és un un senyal inequívoc d'exclusió social, per tant, cal estendre i garantir aquest dret a tots els col·lectius per enfortir la democràcia i la cohesió social. Les Administracions han d'habilitar els recursos necessaris perquè les persones que es troben en una situació de *handicap* puguin exercir els seus drets polítics amb total garantia, de manera que esdevinguin, *de facto*, ciutadanes de ple dret.

Pel que fa a les **propostes de millora**:

- En el cas de les persones amb discapacitat, cal **garantir l'accessibilitat** (física, cognitiva, sensorial, comunicativa, etc.) que les situï en igualtat de condicions a la resta de la ciutadania i **fomentar la seva participació en la diagnosi, el disseny i l'avaluació de les polítiques públiques** per part de les persones amb discapacitat, les famílies i les entitats que les acompanyen.
- Canviar la mirada cap a aquests col·lectius perquè l'exclusió comença, i es reforça, amb l'estigmatització. Cal **trencar amb els prejudicis** que fan que es vegi una persona amb discapacitat, un infant o una persona

Nota de premsa

gran com a no aptes per a la participació política i també cal **superar les retòriques de l'exclusió** que expulsen simbòlicament del *nosaltres* a les persones estrangeres en situació administrativa irregular, les persones privades de llibertat i les persones sense llar.

- Augmentar l'**acompanyament a aquests col·lectius per empoderar-los i formar-los** perquè coneguin els seus drets i reconeguin les seves necessitats i també per promoure que participin activament en el seu entorn.
- En el cas d'infants i adolescents, **fer efectius els seus drets polítics i incloure la perspectiva de la infància i l'adolescència** en les convocatòries de participació ciutadana. Com a accions més concretes, cal permetre el dret de vot a partir dels 16 anys, fomentar l'associacionisme infantil i juvenil, crear taules ciutadanes des de la mirada de la infància, treballar aquesta participació des dels espais naturals (escoles, esplais, etc.), impulsar plans de participació infantil per a qualsevol projecte relacionat amb el col·lectiu i potenciar el voluntariat juvenil i ampliar-lo per als menors de 16 anys.
- Pel que fa a les persones sense llar o les privades de llibertat, el **paper del tercer sector i de la comunitat és especialment clau** perquè la participació política es produeix com un resultat indirecte de la represa de vincles socials amb l'entorn i de l'accés a recursos bàsics com l'habitatge, el treball o, fins i tot, el voluntariat, on la persona pot sentir-se que aporta i, per tant, adoptar una identitat activa.
- En la gent gran, es proposa la **creació d'una Direcció General de la Gent Gran** i també la creació de **regidories de la gent gran en l'àmbit municipal** per assegurar que s'inclou la perspectiva de la gent gran, a més d'impulsar **accions de suport i formació sobre noves tecnologies** de la informació i comunicació per superar la bretxa digital.

Més informació:

Laura Castro Renard

Responsable de Comunicació i Premsa de la Taula del Tercer Sector

comunicacio@tercersector.cat | 678 524 650